

Наталля Карчэўская: Тэма кадрэй заўсёды актуальна

10.07.2024 Адна з верных прыкмет у культуры: больш плённа развіваецца жыццё — і запатрабаванасць у кадрах гэтай галіны ў кадрах адчувальна ўзрастае. Так склалася, напрыклад, у канцы 60 — пачатку 70-х гадоў, калі стала зразумела, што Рэспубліцы Беларусь неабходна больш высокаадукаваных спецыялістаў у культурнай сферы. А ўжо ў 1975 годзе адкрыўся Мінскі інстытут культуры. Новыя параўтварэнні ў жыцці народа — і зноў мяняецца разуменне значнасці людзей, якія працуюць на айчынную культуру: у 1993-м годзе ўжо існуючая установа адукацыі набывае новы статус: Беларускі ўніверсітэт культуры. Рэарганізоўваюцца факультэты і кафедры, адкрываюцца новыя спецыяльнасці, з'яўляецца магістратура, пашыраюцца міжнародныя сувязі. А яшчэ праз некалькі гадоў універсітэт набывае статус вядучай вышэйшай навучальнай установы ў нацыянальнай сістэме адукацыі ў галіне культуры Рэспублікі Беларусь.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў — базавая навучальная ўстанова для падрыхтоўкі кадрэй для культурнай сферы Беларусі: тут чатыры факультэты (культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці, музычнага і харэаграфічнага мастацтва, мастацкай культуры і інфармацыйна-дакументных каменікацый). Падрыхтоўка вядзецца па 15 спецыяльнасцях і 28 прафілізацыях. Сярод выкладчыкаў — вядучыя дзеячы нацыянальнай культуры, вядомыя навукоўцы і маладыя творцы, якія забяспечваюць сувязь пакаленняў, а таксама паміж рознымі гронкамі традыцыйнай і сучаснай культуры. За гады існавання гэтая вышэйшая навучальная ўстанова выпусціла больш за 40000 спецыялістаў. У апошні час вялікія выпускі: у год каля 500 спецыялістаў атрымліваюць дыпламы ўніверсітэта. Прыцягвае абітурыентаў і цікавая праца ў будучым, і добрыя сучасныя ўмовы для навучання. Прыязджаюць вучыцца сюды і прадстаўнікі іншых краін. Пра гэта нашая размова з рэктарам БДУКМ Наталляй Карчэўскай.

— Хутка ўступная кампанія. Ці адчуваеце цікавасць да ўніверсітэта з боку абітурыентаў ужо зараз. Напэўна, ёсць спецыяльнасці, якія патрабуюць дадатковай рэкламы, бо нешта мяняецца, адкрываецца: культура ж вельмі жывая галіна...

— Мы надаем вялікую ўвагу прафарыентацыі. Вынікам якраз і будзе ўступная кампанія. За год мы правялі велізарную колькасць мерапрыемстваў у разліку на будучых абітурыентаў, толькі дзён адчыненых дзвярэй было больш за дваццаць. Дзякуй вялікі Міністэрству культуры, што нас падтрымала ў правядзенні выязных комплексных мерапрыемстваў: прадстаўнікі ўніверсітэта наведалі 16 населеных пунктаў у розных рэгіёнах Беларусі — з творчымі паказамі, з расповедамі пра спецыяльнасці, на якія можна паступіць. Акрамя таго, нашы выкладчыкі часта бываюць у журы конкурсаў ці дзяржаўных іспытаў і раскажваюць пра ўніверсітэт. Бываюць выезды прадстаўнікоў кафедраў па запыце раёнаў, каб расказалі, як паступіць, і пра тое, кім выпускнікі будуць потым працаваць. Можна атрымаць нават індывідуальную кансультацыю наконт паступлення.

У нас няма недабораў, і конкурс забяспечваецца даволі высокі. І мы робім усё магчымае, каб адабраць самых лепшых, самых матываваных.

В рамках рабочего визита в Китайскую Народную Республику Наталья Карчевская и начальник отдела международных связей Вадим Саматыя провели встречу с руководством Даляньского университета по вопросам дальнейшего сотрудничества. 22 мая 2024

— Якія суадносіны беларускіх і замежных студэнтаў? Якія спецыяльнасці іх прыцягваюць?

— У нас працэнт замежных навучэнцаў вельмі высокі. Напрыклад, сярод спецыяльнасцяў бакалаўрыята найбольш запатрабаваныя «Харавая творчасць», «Харэаграфічнае мастацтва», «Народна-інструментальная творчасць («Музыка духавая», «Музыка інструментальная»), «Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва». У магістратуры і аспірантуры найбольш запатрабаваныя спецыяльнасці «Мастацтвазнаўства» (на рускай і англійскай мовах) і «Культуралогія» (на рускай і англійскай).

— Як яны вас выбіраюць?

— Часцей за ўсё прыязджаюць з тых ВНУ, з якімі мы маем сувязі. Магчыма, педагогі, якія ў іх працуюць, некалі скончылі наш універсітэт. Таму мы расцэньваем выбар БДУКМ як прызнанне высокага ўзроўню нашай адукацыі. Пераважная большасць пасля заканчэння вучобы вяртаюцца на радзіму — там высокая запатрабаванасць у кадрах. Таму прыемна, калі прыязджаеш, напрыклад, у Кітай, прыходзіш у ВНУ, а цябе сустракаюць нашы выпускнікі...

Премьера культурно-патриотического проекта «Треугольник Надежды» прошла на сцене спортивно-культурного центра БГУКИ. Среди почетных гостей Министр культуры Анатолий Маркевич и Наталья Карчевская

А некаторыя, з'ехаўшы пасля магістратуры, прыязджаюць потым вучыцца ў аспірантуры праз пяць ці нават 10 гадоў — іх ВНУ накіравала працягваць навучанне. Але ёсць і тыя, хто застаецца. У нас дзве дзяўчыны, дацэнты, кандыдаты навук, выкладаюць як замежным, так і беларускім студэнтам. Наколькі я ведаю, у іншых ВНУ таксама ёсць прадстаўнікі замежжа, якія застаюцца працаваць тут.

— Ці ёсць сёння дастатковы прыток людзей, гатовых працаваць у культурнай сферы?

— Кожны год падчас уступнай кампаніі ў нашу ВНУ ёсць конкурс — значыць, ёсць цікавасць да гэтых спецыяльнасцяў. Іншае пытанне, што айчыннай культуры неабходна больш кадраў, чым сёння можа выпусціць наш універсітэт ці іншая навучальная ўстанова галіны.

Ансамбль кафедры хореографии БГУКИ представил музыкально-театрализованную постановку сербского режиссера и актрисы Иваны Жигон «Пока Земля еще вертится...» Трэба ўлічваць і тое, што рынак працы таксама мяняецца, і мы павінны на гэтыя змены рэагаваць, каб рыхтаваць спецыялістаў на перспектыву. Мы традыцыйна рыхтуем, напрыклад, бібліятэкараў — ёсць спецыяльнасць «Бібліятэчная інфармацыйная дзейнасць». Але ўжо трэці год на гэтую спецыяльнасць ідзе набор па прафілізацыях «Лічбавізацыя» і «Аналітыка», а гэтыя іншыя навучальныя дысцыпліны. Іншы падыход.

Мы робім усё для таго, каб задаволіць кадрамі нашу галіну, але па колькасці заявак, якія былі на аднаго выпускніка падчас размеркавання, мы разумеем, што ўсіх не задавальняем. Бо ёсць спецыяльнасці, па якіх 10 заявак на аднаго чалавека! З аднаго боку, гэта радуе. А з іншага боку, хтосьці застаецца без выпускніка. Вельмі важна разумець, што ў першую чаргу атрымаюць спецыялістаў арганізацыі, якія паклапаціліся загодзя (пяць ці чатыры гады таму) і замовілі падрыхтоўку спецыялістаў па дагаворы. На мой погляд, падрыхтоўка кадраў — гэта клопат не толькі ВУ. Гэта клопат усіх суб'ектаў, якія працуюць у сферы, нават да таго, што павінен закладвацца пэўны дзяржаўны адукацыйны стандарт на аснове стандартаў прафесійных, а гэта павінны падказваць установы культуры. І мы актыўна далучаем арганізацыі, якія становяцца заказчыкамі кадраў, або іх прадстаўнікоў. Яны павінны агучваць, якіх кампетэнцый ім хацелася б. Дзеля справядлівасці павінна адзначыць, што на гэты заклік адгукаюцца. Цяпер па даручэнні Прэзідэнта пераглядаюцца ўсе праграмы, таму ў нас па кожнай спецыяльнасці створаны групы з прыцягненнем прафесіяналаў з арганізацый-заказчыкаў, якія аналізуюць не толькі навучальны план, але і кожную праграму: ці патрэбны ў ёй тыя ці іншыя тэмы.

В Белорусском государственном университете культуры и искусств состоялся концерт «Праздник весны-2024», посвященный китайскому Новому году

— Гэты рынак трэба ўвесь час маніторыць, каб разумець, колькі першакурснікаў прымаць на якую спецыяльнасць?

— Рынак працы маніторым і актыўна працуем з атрыманымі дадзенымі і арганізацыямі культуры. У нас шмат дагавораў аб узаемадзеянні. Мы добра ведаем не толькі пра сітуацыю ў сталічных установах, але і ў тых, якія знаходзяцца па-за межамі Мінскай кальцавой. Кантрольныя лічбы прыёму фарміруюцца зыходзячы з тых замоў, якія ў нас ёсць. Гэта не прэрагатыва кіраўніцтва ўніверсітэта — вырашаць, колькі набіраць харэографію ці рэжысёраў. Рыхтуем пад патрэбы сферы: ёсць замовы — і мы прымаем на вучобу. Няма замовы — ніхто бюджэтныя грошы на гэта траціць не будзе. Натуральна, мы сочым за тым, як развіваецца сфера культуры, таму што ў нас ёсць Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў, і яны звязаны непасрэдна з арганізацыямі, вядуць улік клубных устаноў, бібліятэк...

Мы аналізуем, якія патрэбны кадры. Дапусцім, бачым, што бракуе артыстаў, якія спяваюць, — і аднаўляем іх падрыхтоўку. У гэтым годзе будзе набор будучых артыстаў мюзіклаў — вельмі невялікі, але яны запатрабаваныя і ў Музычным тэатры, і ў Маладзёжным тэатры эстрады. На мой погляд, культуры патрэбны прыток новых людзей, яшчэ і таму, што адбываецца змена пакаленняў.

Отчетный концерт «Торжество танца» кафедры хореографии Белорусского государственного университета культуры и искусств прошел 16 апреля в спортивно-культурном центре вуза

— Многія становяцца студэнтамі пасля сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Ці лягчэй ім вучыцца?

— Для тых, хто прыйшоў пасля каледжаў, сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, па некалькіх спецыяльнасцях прадугледжана магчымасць атрымаць адукацыю ў скарачаныя тэрміны, гэта так званыя інтэграваныя праграмы. Так арганізацыі хутчэй атрымаюць гатовых спецыялістаў. Мы перайшлі ўжо з пяцігадовага на чатырохгадовы тэрмін навучання, а выпускнікі каледжаў навучаюцца ў нас па інтэграваных праграмах тры гады. Гэта патрабаванне часу, адукацыйны працэс інтэнсіфікаваўся, але студэнты паспяваюць атрымаць усе неабходныя кампетэнцыі. Падзяка каледжам за іх працу! Бо са студэнтамі. У якіх за плячыма спецыялізаваны каледж, прасцей працаваць: яны свядома ідуць у прафесію і ў нас працягваюць атрымаць кампетэнцыі на больш высокім узроўні. Гэта адны з найлепшых студэнтаў, якія ў нас вучацца.

— У асобным плане яны адрозніваюцца ад тых, хто паступае пасля школы?

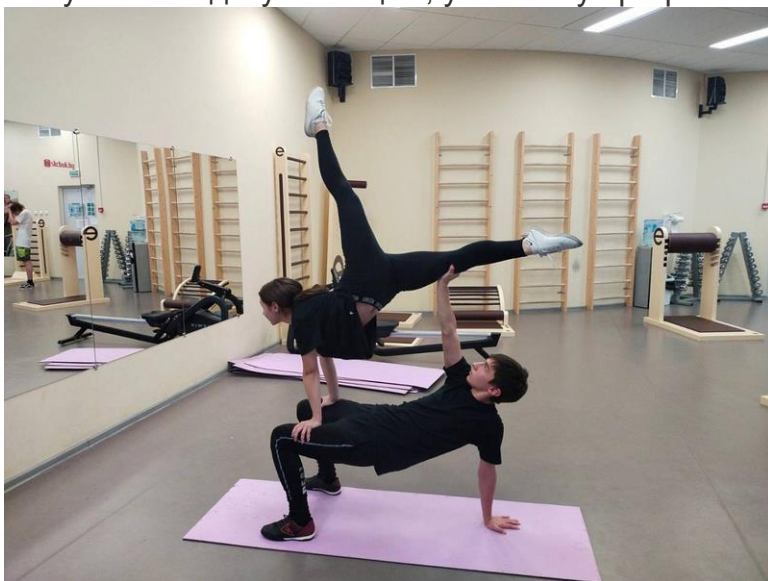

В Санкт-Петербурге прошел Кубок мира по акробатическому рок-н-роллу. Студентка Елизавета Нелипович заняла II место в составе команды BELARUS LADYS ROCK! — Не бачу вялікай розніцы. Ёсць тыя, якія прыходзяць пасля школы, але становяцца вельмі паспяховымі студэнтамі. Насамрэч дзеці, якія паступаюць пасля школы, таксама маглі атрымаць творчую падрыхтоўку. Магчыма, удзельнічалі ў калектыве мастацкай творчасці высокага ўзроўню. Напрыклад, у Магілёве ёсць студыя эстраднага вакалу, дзе займалася Ірына Дарафеева і многія зоркі эстрады. Падрыхтоўка там добрая, але гэта не навучальная ўстанова, і выхаванцы гэтай студыі здаюць іспыты на агульных правах. На творчых спецыяльнасцях у нас няма студэнтаў, якія ўвогуле ніколі і нічому не вучыліся.

У прынцыпе, творчасць — справа калектывная. Таму студэнты разумеюць, што яны адзін ад аднаго залежаць у добрым сэнсе слова: ёсць пачуццё партнёрства. Калі можна недзе дапамагчы таму ж «школьніку» ці, наадварот, у яго ёсць чаму павучыцца, то чаму б не?

— **Дзеці лічбавай эпохі, напэўна, іншыя. Ці адчуваюць выкладчыкі гэтыя змены?**

— Час, калі выкладчык заходзіў у аўдыторыю і быў адзінай крыніцай ведаў, мінуў. Выкладчыкам сёння трэба будаваць сваю работу інакш. Мы перыядычна праводзім маніторынгі задаволенасці студэнтаў. Вывучаем гэтыя паказчыкі і праз некаторы час: выпускнікі запаўняюць спецыяльныя формы. Я лічу, што пры тым патоку інфармацыі, які ёсць сёння, многія падыходы састарэлі і трэба перабудоўвацца. Я разумею гэта па тым, што гавораць студэнты на сустрэчах (у тым ліку нефармальных). Яны не скардзяцца на састарэлую інфармацыю, якая даносіцца сумна і несучасна. Цешыць, што дзеці самі падказваюць, якія дысцыпліны яны хацелі б засвоіць раней, чым гэта прадугледжана вучэбным планам, бо разумеюць, што ў практычнай дзейнасці спатрэбіцца. І калі мы бачым, што гэта абгрунтавана, то карэкціруем вучэбны план. Навучальная дакументацыя, у тым ліку праграма, павінна абнаўляцца ўвесь час.

Итоговые практические занятия по факультативной дисциплине «Прикладная акробатика»

І калі недзе можна прымяніць найноўшыя тэхналогіі, то гэта трэба рабіць. Трэба вучыць арыентавацца ў інфармацыйным патоку, таму што раней быў адзін падручнік, які дастаткова было прачытаць, а цяпер з розных крыніц могуць даносіцца абсалютна розную інфармацыю, якая можа быць як сапраўднай, так і лжывай... Але ёсць традыцыі, без якіх таксама немагчыма. Напрыклад, у выканальніцкіх школах закладзены асновы майстэрства — гэтага не змяніць. Тут патрэбны настаўнік — спецыяліст, які навучыць, паправіць. Але галоўнае, што педагог любой дысцыпліны фарміруе светапогляд: каб чалавек разумеў, дзеля чаго ён нешта робіць.

— **Ва ўніверсітэт культуры прыходзяць тыя, хто толькі скончыў школу, а ёсць сярод студэнтаў і тыя, што ўжо сталі зоркамі, напрыклад, былі пераможцы вакальнага конкурсу «Славянскага базару ў Віцебску»...**

Государственный экзамен по хоровому классу. Красота певческих тембров исполнителей подарила слушателям незабываемые впечатления

— Як правіла, гэта матываваныя і вельмі выхаваныя студэнты, прыемна з імі працаваць. Праўда, цяжкасці могуць узнікнуць на іншым узроўні — з улікам таго, што ў іх ужо ёсць свой канцэртны графік. Але яны з павагай ставяцца да ўніверсітэта і свае магчымыя выступы ўзгадняюць. Калі ўлічыць, што я іх перыядычна бачу не толькі на творчых паказах кафедраў, але, напрыклад, і ў сталовай, то разумею, што вучобу не запускаяць. Толькі графік у іх больш шчыльны, улічваючы распачату кар’еру. Я якраз за тое, каб яе пачынаць як мага раней, а не пасля заканчэння ўніверсітэта. Усё можна сумясціць, калі ўмець планаваць час і мець сур’ёзнае стаўленне да справы.

— У студэнтаў вашай ВНУ ёсць магчымасць творчасці яшчэ падчас вучобы. Нагрузка двайная — вучоба і практыка...

— Даўно заўважлі: чалавек, якому больш дадзена, больш і паспявае. Дзеці, якія заняты ў творчым працэсе, як правіла, вучацца добра. Напрыклад, рыхтуецца прэм’ера ў вучэбным тэатры. Гэта тая занятасць, якая не вызваляе ад асноўнай вучобы, бо стандарты праграмы трэба выконваць. Але навыкі, якія студэнты атрымліваюць такім чынам, дапамагаюць і асноўную праграму засвойваць. Калі яны ў практыцы (нават «на гуку» падчас нейкага мерапрыемства ці на дыскатэках, якія ў нас праводзіць студэнцкі савет ці прафкам), то лепш разумеюць, як арганізавана мерапрыемства. Так прасцей і хутчэй засвоіць тое, пра што гавораць на лекцыі. Калі, як не ў 18, 19, 20 гадоў, гэтым займацца?

— Творчыя работы студэнтаў бываюць даволі прафесійныя. Верагодна, іх можна паказваць глядачам, у тым ліку па квітках?

— У нас ёсць спартыўна-культурны цэнтр, нам не трэба шукаць пляцоўкі, каб прадставіць студэнцкія работы. Па графіку загрузжанасці СКЦ разумеем: шчасце наступіла! Бо мы не можам часам упісаць дадатковае мерапрыемства, якое трэба арганізаваць: там канцэрт, напрыклад, нейкай кафедры альбо асобнага выканаўцы. Бывае, што адначасова праходзіць некалькі мерапрыемстваў, і хацелася б усюды пабыць, але гэта фізічна немагчыма. А яшчэ працуе вучэбны тэатр, і яго выхаванцаў запрашаюць выступіць іншыя установы. Спектаклі вывозілі і паказвалі ў Палескім драматычным тэатры і ў Магілёўскім абласным тэатры імя Дуніна-Марцінкевіча. Нашы творчыя калектывы вельмі актыўна ўдзельнічаюць у розных канцэртах, часам самага высокага ўзроўню. Такім чынам, іх бачаць ужо не толькі бацькі і сябры, якія прыходзяць на запрашэнне да нас сюды, а ў тым ліку будучыя абітурыенты або іх сваякі, якія жывуць у той самай мясцовасці, куды робяцца выезды. І гэта таксама своеасаблівая місія, якая не ўваходзіць непасрэдна ў вучэбны план, але значна пашырае кампетэнцыі будучых спецыялістаў, яны пачынаюць у дэталю разумець, як арганізаваць імпрэзу, выступленне, гастролі...

Магістранты КНР у суправажэнні прафесара кафедры тэорыі і гісторыі мастацтва Тат’яны Бабіч наведалі велікалепныя замкі Беларусі — Мірскі і Несвіжскі, якія з’яўляюцца самымі значымымі даспадобамі краіны, ацэненымі і прызнанымі ва ўсім свеце

Квітка прадаём не заўсёды, а калі разумеем, што гэта рацыянальна. Напрыклад, на канцэрт кафедры харэаграфіі квітка прадаюцца. Але ёсць праект «Лінія памяці. Код вайны», створаны на грант Прэзідэнта, — на яго паказы квітка не прадаем, таму што нам важна, каб яго ўбачыла як мага больш людзей. Наогул, наша задача не ў тым, каб зарабіць, а ў тым, каб перш за ўсё паказаць сваю творчасць. Мы ўсё ж не тэатральна-відовішчная ўстанова, якая мае пастаноўчы план. Але ў гатоўнасці распаўсюджваць квітка за пэўныя грошы нічога дрэннага не бачу. Радуе, што грошы — далёка не галоўны матыватар у тым, што робяць людзі. Асабліва ў культуры, дзе сваё слова гаворыць захопленасць, жаданне тварыць. Любы чалавек, які прыходзіць у культуру, павінен гэта разумець, інакш не трэба гэтым займацца...

— Але і гэтых спецыялістаў вельмі паважаюць людзі, і калі яны пачынаюць працаваць на месцах, то адчуваюць, наколькі патрэбныя людзям, напрыклад, тыя ж бібліятэкары...

— Так, але магчыма, шмат каму здаецца, што гэта даволі сумная праца — у бібліятэцы сядзець. Не сядзець! Бібліятэкі сёння — комплексныя установы, якія не толькі кнігі выдаюць. Чаго яны толькі не арганізуюць: і квесты, і паэтычныя клубы, і тэатральныя студыі, і краязнаўчую працу вядуць...

— Тым не менш ёсць тэндэнцыя ў Беларусі, што культура павінна вучыцца зарабляць.

— Універсітэт культуры нядрэнна зарабляе. Умовы, якія створаны тут (не толькі матэрыяльна-тэхнічныя) намаганнямі дзяржавы, бюджэтным асігнаваннем, падмацоўваюцца тым, што ўкладвае сам універсітэт, атрымліваючы даходы ад пазабюджэтнай дзейнасці. Гэта тое ж канцэртнае адзенне, афармленне сцэны, светлавыя прыборы і іншыя выдаткі, якія не прадугледжаны ў бюджэце, у тым ліку дадатковыя рамонтны ў інтэрнаце...

Напрыклад, рыхтуецца выступаць харэаграфічны калектыў — касцюмы абыходзяцца дорага, асабліва народныя. А калі ў нас калектывы маюць вялікі склад удзельнікаў, то выдаткі немаленькія. Калі яны ўдзельнічаюць у мерапрыемствах, дзе можна зарабіць,

сродкі пералічваюцца на рахунак, і калектывы могуць гэтыя грошы выдаткаваць: паехаць, напрыклад, на міжнародны фестываль, калі іх запрасілі і трэба аплаціць дарогу (часцей за ўсё гэта самая вялікая частка выдаткаў). Нешта можа дадаць універсітэт.

— Адна справа — вучыцца ў цікавым творчым асяроддзі, іншая — потым вярнуцца на радзіму ці паехаць працаваць у глыбінку...

— ...Жыццё не абмяжоўваецца Мінскам, хаця і сталіцы патрэбны кадры. Але як гавораць: умовы гульні зразумелыя на старце. Усе ўсведамляюць, што выдаткі, якія нясе бюджэт на падрыхтоўку любога спецыяліста, вельмі вялікія.

І наша ВНУ, у прыватнасці, па затратах у верхніх радках. У нас ёсць групы, дзе шэсць чалавек і ўвогуле вялікая колькасць індывідуальных заняткаў. Чалавек, які паступае сюды, павінен разумець, што гэта не проста так, дзеля яго задавальнення. Ён атрымлівае права стаць спецыялістам па нейкім кірунку, адпаведна, у яго ёсць абавязак адпрацаваць сваё навучанне. Тым больш што сёння Дамы культуры ў многіх рэгіёнах забяспечаны такім абсталяваннем, што нават мы глядзім са здзіўленнем. Уражваюць культурныя цэнтры, якія сёння будуцца, дзіцячыя школы мастацтваў — некаторыя не горшыя, чым у сталіцы. Можна прыклад прывесці: падчас размеркавання выпускнік — лаўрэат спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі свядома адмаўляецца ад прапановы застацца ў Мінску і просіць накіраваць яго на радзіму — у Нясвіжскі раён (дарэчы, мы ведаем, што гэты хлопец там вельмі добра працуе!). Гэта быў яго свядомы выбар.

Але нам ёсць яшчэ над чым працаваць, нават з улікам таго, што кожны год стопрацэнтнае размеркаванне на бюджэтнай форме навучання. Акрамя таго, просяць аб размеркаванні некаторыя выпускнік, якія вучацца на платнай аснове. У гэтым годзе ў нас было шмат замоў з боку вядучых арганізацый, у тым ліку рэспубліканскага падпарадкавання. Нацыянальная бібліятэка замовіла вельмі шмат выпускнікоў, як і тэатры. Ёсць выпускнікі, якіх жадаюць запрасіць на працу адначасова некалькі ўстаноў культуры. Канешне, калі чалавек добра вучыўся, то ён мае права пайсці туды, дзе яму будзе больш цікава. Мы разумеем, што тэма кадраў заўсёды актуальная, і робім усё для таго, каб забяспечыць імі арганізацыі культуры.

Ларыса ЦІМОШЫК